

Кірпіченко В. С.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

**РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО
ДОШКІЛЬНИКА АРТТЕРАПЕВТИЧНИМ МЕТОДОМ:
ПІСОЧНОЇ АНІМАЦІЇ**

Науковий керівник – к.п.н., доц. **Пасічніченко А.В.**

У статті висвітлено проблему розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами пісочної анімації. Розглянуто теоретичний зміст впливу пісочної анімації на творчий розвиток дітей-дошкільників.

Ключові слова: дошкільний вік, дитина, здібності, пісочна анімація.

Постановка проблеми. Особливий інтерес у дітей і у дорослих викликає така техніка, як малювання піском. З самого раннього дитинства, граючи в пісочниці або на березі річки, діти мимоволі намагаються малювати руками або долонею. Даний вид малювання — один із самих незвичайних способів творчої діяльності, так як діти створюють на піску неповторні шедеври своїми руками. Ігри з піском є ефективним засобом всебічного розвитку дітей у цілому і творчих здібностей, зокрема багаторічна практика свідчить, що ігри з піском позитивно впливають на емоційне благополуччя дітей.

Мета: проаналізувати особливості розвитку творчих здібностей у дітей старшого дошкільного віку з використанням пісочної анімації.

Проблема розвитку творчих здібностей дитини є полем наукових інтересів у психолого-педагогічному аспекті. Відомі психологи та педагоги (Н. Ветлугіна, Л. Виготський, В. Давидов, О. Запорожець, В. Кудрявцев, Е. Кульчицька, М. Поддяков та ін.) довели, що творчі здібності яскраво проявляються в дошкільному дитинстві й розвиваються у процесі спеціально організованого навчання, коли діти опановують суспільно вироблені засоби діяльності.

Науково доведено: саме дошкільний вік є найбільш сенситивним періодом розвитку творчості. Період від трьох до п'яти років сприятливий для формування творчості, бо дитина до цього віку, з одного боку, готова до соціалізації (сформованість мовлення), а з другого – ще не соціалізована [1, с. 12].

А. Пасічніченко наголошує, що саме у цей віковий період дитина активно накопичує знання та отримує величезний досвід необхідний для творчої діяльності. Всі пізнавальні психічні процеси інтенсивно розвиваються. Підвищується її пізнавальна активність, допитливість, спостережливість, розвиваються пізнавальні мотиви та інтереси. Характерним для дошкільника є прагнення пізнавати нове, пошукова

активність, бажання не лише пізнавати об'єкти навколишнього світу, а й змінювати. Він включається у різноманітні види діяльності, які є не лише доступними для нього, а й викликають бажання проявити себе в них, розкрити свої можливості, потенціал, здібності. Все це є основою для розвитку його творчого потенціалу [6, с. 19].

Будь-який творчий акт дошкільника – результат його активних пізнавальних, творчих дій. Засвоєння дитиною мови є творчим процесом (процес засвоєння норм словотворення), гра – це теж творчість, адже, створюючи нові ігрові ситуації, дитина вносить своє, суб'єктивне в ігрові дії, зображувальну діяльність, музику, конструювання тощо. Навіть наслідуючи дорослих, дитина творчо видозмінює своє сприймання відповідно до власних уявлень, а засвоюючи щось нове, пропускає його крізь особистий досвід, неповторний та унікальний [1, с. 13].

Великої популярності як засіб розвитку творчості у дитячому віці набула «пісочна анімація» (малювання піском, сипка анімація, техніка порошку) – стиль образотворчого мистецтва, один із методів арттерапевтичної технології, а також засіб створення анімаційних фільмів. Завдяки цьому методу діти навчаються будувати з піску і невеличких фігурок свій індивідуальний та неповторний світ у мініатюрі.

Малювання піском порівняно молодий вид мистецтва, який з'явився приблизно в 1970-х роках. Піонером у цьому напрямі вважають американку Керолайн Ліф, яка створила анімаційний мультфільм «Петрик і Вовк» за симфонічною казкою С. Прокоф'єва.

У Китаї, у наш час, відомим художником у жанрі пісочної анімації є С. Дабу, який випустив багато вражаючих пісочних робіт.

Вивчення засобів творчих здібностей, зокрема пісочної анімацією, займалися небагато визнаних майстрів у світі: угорський режисер Ференц Чако, ізраїльська художниця Ілана Яхав, росіянин Артур Кирилов, українська художниця Ксенія Симонова. Вагомий внесок у розвиток мистецтва пісочної анімації внесли Ференц Чако (Угорщина), Ксенія Симонова (Україна), Елана Яхав (Ізраїль), Артур Кирилов (Росія).

Висвітлення значення пісочної анімації для розвитку творчих здібностей дошкільників знаходимо у роботах Л. Савченко та О. Грязен.

«Sand Art» (малювання піском) присвячені друковані видання: О. Тупічкіної, Є. Шакірової та інших.

О. Твердовська вважає, що ігри з піском є ефективним засобом всебічного розвитку старших дошкільників у цілому і творчих здібностей, зокрема вони надають змогу відчувати себе впевненими і

вмілими. Крім того, ігри з піском позитивно впливають на емоційний стан малечі. Граючись, діти відтворюють на піску те, що спонтанно виникає у свідомості. [7, с. 30].

Пісочна анімація враховує актуальні потреби особистості у творчому самовираженні, формуванні образного мислення, розвитку особистісного, художнього сприйняття дійсності, заохочує до самостійної художньої діяльності.

Малювати піском вимагає певних моральних навичок – витримки, рівноваженості, старанності, ініціативності та оптимізму [8, с. 254].

За допомогою пісочної анімації діти природно регулюють ігрову взаємодію. Вони самостійно вирішують конфлікти, спільно долають труднощі, об'єднуються, навчаються слухати і чути іншого, домовляються між собою [4, с. 42].

З 2000 років пісочну анімацію впроваджено до освітнього процесу закладів дошкільної освіти України. Діти дошкільного віку в процесі занять та розваг із особливим задоволенням та творчим натхненням малюють незвичайні картини та пейзажі. Окрім звичайного піску в пісочній анімації використовується і кольоровий.

Володіючи технікою малювання піском, дитина отримує можливість вибору, що забезпечує творчий характер дитячої продуктивної діяльності. Для педагога це ще один спосіб зрозуміти почуття вихованця.

Існує декілька технік пісочної анімації на склі: кулаком; долонею; ребром великого пальця; пучкою; мізинцями; одночасно можна використовувати всі пальці; симетрично малювати двома руками.

Пісочна анімація відрізняється від традиційної тим, що немає суворих правил. Головне – дати волю уяві, не боятись діяти та експериментувати. Пісочну картину можна демонструвати на екран, можна сфотографувати, роздрукувати, прикрасити зображенням групову кімнату в закладі дошкільної освіти. Якщо малюнок не подобається, то легко можна стерти рукою і почати малювати новий.

Данченко Л. зауважує, що граючись з піском на підсвіченому склі, дошкільники не створюють навколо себе зайвого галасу, безладдя, зважають на думку товаришів, у них формуються почуття: делікатності, ввічливості, люб'язності, скромності, товариськості. Малюки із задоволенням підтримують спілкування з дорослими [4, с. 43].

Отже, проблема розвитку творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку з плином часу не втрачає своєї актуальності та вимагає постійної пильної уваги дослідників та подальшого розвитку. Тому сьогодні в педагогічній науці та практиці йде інтенсивний пошук

нових, нестандартних форм, методів і прийомів їх розвитку. Пісочна анімація є одним із найновітніших засобів динамічної форми організації цілеспрямованої взаємодії педагога та дітей; розвитку творчої активності, уяви та фантазії, формуванню естетичних почуттів та прагненню до прекрасного.

Список використаних джерел

1. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ, Фенікс, 2014. 137 с.
2. Выготский Л. С. Психология развития ребенка. Москва, 2005. 512 с.
3. Давыдов В. В. Генезис и развитие личности в детском. *Вопросы психологии*. 1992. № 1–2. С. 22–32
4. Данченко Л. Г. Активізація мовленнєвого розвитку дошкільників за допомогою пісочної анімації та казкотерапії. *Майстерність комунікації у мистецькій і професійній освіті*: збірник наукових праць/ за заг. редакцією Н.С. Колесник, О.М. Піддубної, О.М. Марущак. Житомир: ФО-П «Н.М. Левковець», 2020. У 2-х ч. Ч. II. 232 с.
5. Кульчицкая Е. И. Сирень одаренности в саду творчества. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2008. 316 с.
6. Пасічніченко А. В. Формування креативності у дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки: наук. журн. Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка*. 2021. Вип. 78. С. 17-21.
7. Твердовська О. В. Синергетична детермінованість творчого мислення. *Синергетика і творчість*: матеріали Всеукраїнської конференції “Синергетика і творчість” 11 листопада 2011 р., Інститут обдарованої дитини ДНАПН України. Київ. 2011. С. 222-230.
8. Ярославцева М. І., Кучай О. В.. Пісочне мистецтво як засіб морально-естетичного виховання дітей дошкільного віку. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* 5(98). 2020. С. 249-261.

УДК 159.922.75 [373.2:82]

Ковтун А. В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Малихіна О. Є.

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

РОЗВИТОК МОРАЛЬНИХ УЯВЛЕНЬ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті визначено особливості розвитку моральних уявлень дітей старшого дошкільного віку. Проаналізовано можливості різних видів художньо-мовленнєвої діяльності як засобу розвитку етичних уявлень старших дошкільників.

Ключові слова: моральні уявлення, старші дошкільники, художньо-мовленнєва діяльність.